

Vejledning

i registrering af kunst på SMN-kort *Maleri – skulptur – Tegning – Grafik- Fotografi*

Denne vejledning er udarbejdet til brug ved registrering af kunst (maleri-skulptur-tegning-grafik-fotografi) på det sæt standardregistreringskort, som Statens Museumsnavn (SMN) har udgivet i 1982.

Sættet består af hovedkort og suppleringskort.

Hovedkortet findes i to former:

A) med plads til fotografi

B) uden plads til fotografi

men de rummer begge de samme rubrikker.

Rubrikkernes nummerering går igen i denne vejlednings enkelte punkter.

Kortet er udformet, så det er lige velegnet til registrering af blot et minimum af oplysninger som til en videregående registrering.

Hovedkortets forside er opdelt i hvide og tonede rubrikker, og er beregnet til den primære registrering:

De *hvide rubrikker* gælder det minimum af oplysninger, der er at betragte som obligatoriske i museernes registreringsarbejde, og som derfor altid skal udfyldes.

De *tonede rubrikker* repræsenterer et supplement hertil.

Hovedkortets bagside er forbeholdt den videregående registrering, opsamling af dokumentation og andre oplysninger.

Suppleringskortet kan efter individuelle behov benyttes enten til skrevne oplysninger eller til *opklæbning af registreringsfotografiet*, hvad enten

dette i formatet er for stort til opklæbning på hovedkortet, eller museet foretrækker at have det på et kort for sig selv.

Til de *skrevne oplysninger* kan kortet enten benyttes til:

1) henvisninger

2) i fortsættelse af en eller flere udskrevne rubrikker

3) i den videregående registrering: hvis hovedkortets plads straks skønnes for lille til de oplysninger, der foreligger

Foroven til højre på hovedkortet noteres antallet af suppleringskort med blyant, således at angivelser kan ændres.

Vejledningen gennemgår kortets rubrikker en for en og giver anvisning på fremgangsmåden. Den sammenfatter gældende praksis på området, og det anbefales derfor at følge dens eksempler hvad angår fast terminologi, formulering og tegnsætning. Bagest findes nogle eksempler på udfyldte kort.

Indhold

1.1	Ejer	2
1.2	Art	2
1.3	Inventarnummer	2
1.4	Placering	2
1.5	Emnegruppe	2
1.6	Periode	2
2.1	Kunstner	3
2.2	Årstal	3
2.3	Nationalitet	3
3.1	Titel/motiv	4
3.2	Datering	5
3.3	Beskrivelse/stadium/formtype/cfr.	6
4.1	Materiale/teknik	7-8
4.2	Mål	8-9
5	Signatur/betegnelse (sted-ordlyd)	9
6.1	Ziratramme/sokkel/montering	9-10
6.2	Bruttomål	10
7	Tilstand/konservering	10
8	Erhvervelse (måde-dato-fra)	10
9	Registrator-dato	10
Videregående registrering		
10	Proveniens/historie	10
11	Udstillinger	11
12	Litteratur	11
13	Henvisninger	11
14	Påskifter/stempler	11
15	Andre notater	11
Litteratur		
	Eksempler	13

1.1 Ejer

Museets/institutionens navn i vedtagen forkortelse.
Se SMNs liste.
Det anbefales det enkelte museum at anskaffe et stempel til dette formål.

1.2 Art

Opdelingen følger de gældende traditioner, som er bestemt af såvel kunstværkets materiale, som kravene til opbevaring.

MALERI forkortet til **m**

omfatter også miniaturer
gouacher
billedtæpper

M-min
M-gouache
M-tex

SKULPTUR forkortet til

omfatter også afstøbninger
rumligt formede
vævninger

S
S-afst
S-tex

TEGNINGER forkortet til

omfatter også akvareller
skitsebøger
kartoner
pasteller

T (håndtegninger)
T-akv
T-skb
T-karton
T-pastel

GRAFIK forkortet til

G

FOTOGRAFI forkortet til

F

1.3 Inventarnummer

overføres fra inventariet, traditionelt inventarprotokollen.

1.4 Placering (udfyldes med blyant)

Er kunstværket »hjemme« på museet/institutionen anføres det rum, det er udstillet i, eller det magasin,

hvor det opbevares, evt. med angivelse af hylde- og kassenummer.

Er genstanden udlånt til en udstilling eller i depositum anføres den aktuelle lokalitet, men udstillingens titel og data, eller lånerens navn og dato for udlånet noteres henholdsvis under 11) udstillinger eller 10) historie.

(Ved meget kortvarige omplaceringer kan en rettelse eventuelt angives ved en fanerytter).

1.5 Emnegruppe

Ved en del registreringsopgaver kan det være praktisk at foretage en opdeling efter emnegrupper af en eller anden art, dvs. en klassifikation.

Da det er valgfrit om denne rubrik udfyldes, kan der ikke gives faste regler for hvordan, men blot angives nogle muligheder og eksempler. Når der på kunstmuseerne oprettes hjælpekartoteker som f.eks. et emne-index, omfatter dette gerne kun den ældre kunst og består som regel kun af relativt få overordnede grupper:

Figurmaleri: kristne motiver: gl. testamente
Figurmaleri: kristne motiver: ny testamente
Figurmaleri: kristne motiver: helgener
Figurmaleri: andre religiøse motiver
Figurmaleri: mytologi: klassisk
Figurmaleri: mytologi: nordisk
Figurmaleri: andre mytologiske emner
Figurmaleri: litterære emner
Portræt: type: slægtsnavn
Opstilling: type
Allegori
Landskab: type: stednavn
Prospekt: type: stednavn
Marine
Interiør
Genrescene
Dekoration

Hvad angår kunsten fra de sidste hundrede år ser det ud til, at der er ved at opstå et behov for en alternativ klassifikation, nemlig efter formsprog i stedet for motiv.

De oftest forekommende »ismer« anføres derfor:

Impressionisme, pointilisme, socialrealisme, symbolisme, ekspressionisme, fauvisme, kubisme, surrealisme, abstrakt, action-painting, pop-art, nyrealisme, etc.

Hvis museet allerede har, eller har planlagt et emne-index, vil det måske være overflødigt at udfylde rubrikken her.

Omvendt kan det at gøre det, måske blive det første skridt til en emne-registrering af samlingen.

1.6 Periode

Kan til tider være sammenfaldende med emnegruppen, og er ligesom denne valgfri at udfylde. Kunstværker, der ikke kan dateres inden for rammerne af gruppe 3.2 (=den nøjagtige eller omtrentlige datering) kan her i det mindste nogenlunde placeres i tid:

1500-tallet
1700-tallets anden halvdel

Kunstværker, som er sikkert dateret, søges imidlertid ofte i sammenhæng med andre fra perioden. I så fald kan det være praktisk at kunne angive denne periode:

1700-tallets anden halvdel
guldalderen

Endelig kan »periode« opfattes alternativt som =stilperiode og periodeangivelsen i stedet blive en stilbetegnelse:

barok
skønvirke

2.1 Kunstner

Efternavn skrives før fornavne.

Ved dobbelte efternavne henvises fra de ikke benyttede til det normalt anvendte (suppleringskortet anvendes).

Danske kunstnere:

Stavemåde og alfabetisering af dobbelt efternavne følger sidste udgave af Weilbachs kunstnerleksikon (3. udgave 1947-52).

Yngre kunstnere, der ikke er med her, søges i Weilbachs arkiv eller i katalogarkivet på Statens Museum for Kunst, der som regel også rummer oplysning om kunstnerens fødselsår.

Det kan blive nødvendigt at supplere med oplysninger fra kunstneren selv eller fra Statens Kunstfonds årsberetninger og registre.

Skandinaviske kunstnere:

Tilsvarende oplysninger findes i de respektive landes nationale kunstnerleksika.

Ældre udenlandske kunstnere:

Findes i Thieme-Beckers kunstnerleksikon, som imidlertid nu er så gammelt, at det er nødvendigt at supplere med oplysninger fra museums- og udstillingskataloger, idet uhyre mange biografiske oplysninger er kommet til med det 20. århundredes kunsthistorisk forskning.

Nyere udenlandske kunstnere:

Vil ofte kunne findes i kunstnerleksika specielt om dette århundrede. Hvis ikke må oplysningerne hentes i udstillingskataloger eller litteraturen.

Er kunstneren let at identificere, er det også ligetil at registrere hans/hendes data. Men der findes en lang række forhold, hvor flere kunstnere er involveret, eller hvor kunstneren kopierer en anden kunstners forlæg.

Der er derfor beregnet plads i rubrikken (nedenunder 2.2 årstal og 2.3 nationalitet) til supplerende oplysninger om, hvem værket skylder sin tilblivelse:

Eks.: **Eckersberg, C. W.**
1783-1853 dansk
Anlagt af:
Normann, Emil Wilhelm
1798-1881 dansk

Møller, J. P.
1783-1854
staffagen tilskrevet:
Gebauer, Christian David
1777-1831 dansk

D'Agar, Jacob
1642-1715 fransk-dansk
tilskrevet

Abildgaard, N. A.
1743-1809 dansk
eller hans værksted

Wahl, Johann Salomon
1689-1765 dansk
kopi efter:
Wouwermans, Philips
1619-68 hollandsk

Thorvaldsen, Bertel
1793-1844 dansk
hugget af:
Freund, G. Chr.
1821-1900 dansk
under tilsyn af:
Bissen, H. W.
1798-1868 dansk

Laurens, Henri
1885-1954 fransk
støbt af:
Valsuani, Paris

Gemzøe, Peter
1811-79 dansk
efter:
Küchler, Albert
1803-86 dansk
litograferet af:
Bærentzen & Co.

Der skrives henvisninger fra de sekundære kunstnere på suppleringskort.

Der er fine nuanceforskelle i den sikkerhed hvormed et værk tilskrives en bestemt kunstner, hvilket også skal fremgå i denne rubrik:

Rembrandt (?)
Rembrandt tilskrevet
Rembrandt tidligere tilskrevet

2.2 Årstal

Findes samme steder som nævnt under 2.1.

2.3 Nationalitet

Kan være vanskelig at bestemme. Fødestedet er ikke det eneste kriterium. Man kan vælge at angive en kombination:

C. G. Pilo svensk-dansk
Picasso spansk-fransk

dvs. kunstnerens fødeland fulgt af det (de) land(e), hvor kunstnerens hovedvirke fandt sted.

3.1 Titel/motiv

Den **titel** et kunstværk går under i daglig tale, på skilte og i kataloger =*museumstitlen* må være kort og karakteriserende og desuden sprogligt tilfredsstillende.

Når et kunstværk erhverves til et museum uden titel eller med en tilfældig titel, der ikke siger noget særligt (»Landskab«) må registrator finde frem til en egnet museumstitel, og her er det nødvendigt at gå kildekritisk til værks.

I mange tilfælde har et kunstværk af kunstneren selv eller på sin første udstilling fået en titel =*originaltitlen* som er fuldt dækkende og som kan bruges umiddelbart:

- »Den sårede Filoktet«
- »Ørne i Himalaya«

Det er fristende at fastholde originaltitlen, som jo har dokumentarisk værdi, men er den for snørklet:

- »Brønden paa Pladsen St. Sophie ved Seraillets Port i Constantinopel. Til Venstre i Billedet seer man Murere og Seraillets Haver, i Baggrunden Bosphorus og Kysten af Lilleasien; paa Pladsen Folk af forskellige Østerlandske Nationer«.

eller mangelfuld eller ikke i tilstrækkelig grad i overensstemmelse med nutidig sprogbrug, foretrækker man gerne en moderniseret titel i stedet:

- »Brønden på pladsen St. Sophie ved Seraillets port i Constantinopel.«

Har det erhvervede kunstværk på et tidspunkt fået en brugbar titel, f.eks. i et katalog for en retrospektiv udstilling, i et oeuvre-katalog eller i den kunsthistoriske litteratur, kan en sådan titel ikke sjældent overtages direkte. Oftest vil det endda være det rigtige valg.

Det hænder imidlertid at en u hensigtsmæssig originaltitel har fulgt et kunstværk så længe, at det er blevet »kendt« under denne titel, at det ville være meningsløst at lave den om, selv om den eventuelt er misvisende. I så fald kan en nærmere forklaring følge i næste rubrik: 3.3 Beskrivelse

- »Den druknede«
- »Ekko«

For visse af det 20. århundredes kunstretninger er originaltitlens formulering ligefrem en del af kunstværkets ide:

- »La drapreau«
- »Propriano«
- »Les vacances de Hegel«

Denne type titler er uoversættelige, men der kan forekomme andre, der lader sig oversætte eller omskrive til dansk. I så tilfælde kan man vælge at anføre originaltitlen her, og lade oversættelsen følge umiddelbart eller i rubrik 3.3.

Er det erhvervede kunstværk ikke et endeligt værk, men en skitse eller andet af lignende uforpligtende karakter, må dette kunne fornemmes gennem titlens formulering:

- En pergola
- To både på stranden

Titlen bliver således en redegørelse for **motivet** snarere end en egentlig titel.

Denne fremgangsmåde er endvidere den normale ved registrering af tegninger og fotografier.

I tilfælde, hvor man registrerer deciderede forarbejder til en anden større komposition, beskriver man motivet i denne rubrik og fortsætter så med titlen på den endelige komposition:

Eks.: Stående mandlig model
Forarbejde til »Christian IV på Trefoldigheden« i Roskilde Domkirke

Vægterne fører en potuaner bort
Motiv fra Ludvig Holberg: Niels Klim III. kapitel

Yderligere oplysninger kan følge i rubrik 3.3.

Hvad tegninger angår kan det i mange tilfælde være svært at vælge forside eller bagside af et ark papir, hvor en kunstner har benyttet begge sider til tegninger. Men valget må træffes når tegningen skal monteres på karton eller den skal registreres, og begge sider registreres som følger:

Recto: To fiskere ved en båd
Forarbejde til maleriet fra 1889

Verso: Studie af siddende pige

3.2 Datering

Når **dateringen fremgår af kunstnerens signatur**, anføres tilblivelsesåret (årene) her. Dato angives kun, når det drejer sig om tegninger eller en serie daterede forarbejder.

Er et kunstværk udført gennem en årrække, hvilket er typisk ved skulptur, skrives begge årstal med bindestreg imellem:

1895-97

Er **tilblivelsesåret dokumenteret arkivalsk** eller på anden måde, skrives det (de) pågældende årstal i parentes:

(1918)

(1934-36)

Hvad angår **ikke daterede arbejder**, hvis omtrentlige datering kunsthistorikeren til tider kan nå frem til ud fra en motivisk eller stilistisk vurdering eller anden indikation (på malerier f.eks. en adresseangivelse på bagsiden) er de mange grader og nuancer inden for den tilnærmelsesvise datering, som må komme til udtryk i formuleringen.

Kan værket placeres inden for en bestemt tidsperiode bruges en skråstreg mellem to årstal, f.eks. C. W. Eckersbergs ophold i Rom:

1813/16

Endnu mere upræcise dateringer må formuleres efter de respektive forhold:

ca 1875

ca 1877-78

1870'ernes slutning

og der kan i disse tilfælde næppe gives entydige regler for, hvilken formulering, man bør vælge.

Ved genstandsregistrering er det altid genstandens reelle tilblivelsesår, der angives i denne rubrik.

Det er imidlertid ikke altid tilstrækkeligt til datering af skulptur, grafik eller fotografi. For disse kunstarter gælder, at originalen sjældent er et unikum, men at der findes en række eksemplarer, der må betragtes som ligeværdige originaler, fordi de er blevet til ud fra et fælles udgangsmateriale, og selv om de kan være fremstillet over en lang periode.

Endvidere kan der være tale om nystøbninger, nytryk og ny kopier efter det originale udgangsmateriale, som det kan være umuligt at skelne fra »originalerne«, men som imidlertid er udført uden kunstnerens medvirken.

Indirekte dateringer henvises normalt til gruppe 3.3, men er der behov for at angive dem her, sker det i skarp parentes:

[1934] 1967

3.3 Beskrivelse/stadium/formtype/cfr.

I denne rubrik noteres i kortfattet form oplysninger, som *kompletterer eller uddyber titlen*.

Det er ikke tanken at opfordre til en komplet beskrivelse af kunstværket, en skik fra ældre tid, som nu er overflødiggjort af registreringsfotografiet. Derimod at give mulighed for - lige under titlen - at notere supplerende oplysninger efter individuelt behov.

Med **beskrivelse** menes derfor blot en tilføjelse, der tjener til at kende netop dette kunstværk fra andre lignende:

- Blå baggrund
- Profil mod højre
- Til højre et hus

Eventuelle oplysninger om en model, som ikke er egnet til at indgå i titlen:

- Senere gift med NN
- Døtre af kunstnerens nabo

Henvielse til motivets forlæg i litteraturen, når der er tale om detaljerede oplysninger.

Hvad angår **stadium** eller **sammenhæng** med andre kunstværker er der talrige muligheder. Nogle af de almindeligst kendte betegnelser citeres her med definition:

- Skitse (helt uforpligtende)
- Kompositionsskitse
- Udkast
- Studie (noget forpligtende, gerne med forlæg i virkeligheden)
- Forarbejde til: (skitse, studie eller udkast udført til et ganske bestemt formål)
- Anlæg (delvis påbegyndt arbejde hvis form er fastlagt)
- Replik (gentagelse af eget arbejde)

Originalmodel
Afstøbning
Prøvetryk
Tilstandstryk
Kontaktkopi

Anden version af: (eget arbejde)
Pendant til: (eget/eller andres arbejde)
Del af serien: (eget/eller andres arbejde)
Cfr. forarbejde i XX-museet
Cfr. eksemplar i YY-museet
Cfr. kopi af:
Cfr. stik af:

Der vil være tilfælde, hvor registreringen kræver at en eller flere af disse betegnelser anføres i forbindelse med titlen.

Oplysninger om **formtype** og **størrelsesforhold** bruges mest om skulptur:

Hoved
Statue
Statuette
Statuegruppe
Statuettegruppe
Portræthoved
-maske
-buste
-statue
-statuette
-medaillon

Plakette
Medaille
Medaillon
Relief
Over naturlig størrelse
Under naturlig størrelse

Med kubismen opstod en hidtil ukendt formtype: collagen, som kendes i både to og tre dimensioner og i talrige materialer og kombinationer af materialer.

Og med dadaismen, blev fundne eller færdigfabrikerede genstande for første gang brugt i en kunstnerisk sammenhæng:

Collage
Objet-trouve

Også disse formtyper blev blandet og i de senere årtier er nye kommet til:

Decollage (sammenklæbede materialer som dernæst delvis er afrevet)
Objet-collage (collage i 2 dimensioner med påklæbede objekter)
Combination/Assemblage (collage i 3 dimensioner fortrinsvis af fundne objekter)
Ready-made/Objet-trouvé (ubearbejdede objekter)

Nyere formtyper som concept-art, environmental-art, earth-art og video-art kan benævnes som sådan *såfremt resultatet kan defineres som en genstand*.

Også fotografiet kendes i talrige formtyper, f.eks.:
Stereoskop-optagelse
Fotomontage

Man kan endvidere vælge at angive formtypen (mål angives imidlertid under 4.2):

Visitkortstørrelse
Kabinetstørrelse

4.1 Materiale/teknik

Afhængigt af kunstart karakteriseres teknik og materiale så kortfattet som muligt.

MALERI

Der redegøres for såvel medium som underlag.

Mediet kan f.eks. være:

Olie - Tempera - Acryl
eller en blanding af flere materialer

Underlaget kan f.eks. være:

Lærred - Lærred klæbet på pap -
Papir klæbet på pap - Pap - Kobber -
Træ (arten anføres om muligt) -
Krydsfiner - Masonit

Eks.: Olie på lærred, klæbet på pap

Ved miniaturer og gouacher noteres normalt kun underlaget:

Elfenben - Pergament

Ved billedvævninger såvel væveteknik som materialer.

SKULPTUR

Kan være udført på mangfoldige måder.

At et kunstværk er **modelleret** er underforstået, når man anfører materialet:

Ubrændt ler - Brændt ler - Voks

Er skulpturen **skåret eller hugget** i træ eller sten, lægger man som regel mest vægt på at identificere materialet:

Asketræ - Carraramarmor -
Fransk kalksten

og gør sjældnere bemærkning om huggeteknikken.

Støbte billedhuggerarbejder, som oftest er i bronze, men som også kan være udført i kunststen, cement,

brændt ler eller gips, vil meget ofte være blot et eksemplar blandt flere.

Her er det vigtigt at fastslå hvilket eksemplar det drejer sig om. Bronzestøberens navn, mærke, eventuel nummerering af eksemplaret afskrives hvis det findes (og noteres i rubrik 14). Her anføres eksempelvis:

Bronze. V/VI

Kan det fastslås, at bronzen er udført i cire-perdue teknik anføres også dette:

Bronze. Cire-perdue

Selv om **afstøbninger** (S-afst) som regel betragtes som reproduktioner, registreres de ofte sammen med originalerne, ikke mindst fordi det kan være uhyre vanskeligt at afgøre, om en skulptur er en afstøbning eller måske en originalmodel.

Ved **svejsede** metalskulpturer og rumlige vævninger (S-tex) gøres rede for både teknik og materiale:

Svejsat jern
Flettet hamp

Også en eventuel overfladebehandling noteres:

Bemalet - Lakeret - Ciseleret

TEGNINGER

Der gøres omhyggeligt rede for såvel teknik og medium som underlag (dvs. normalt = papiret) og der er mange muligheder for at kombinere, lige som der hele tiden kommer nye typer materialer i handelen. De oftest forekommende **materialer** vil være:

Bly - Kuglepen - Spritpen -
Spritkuglepen - Speed-marker - Kul - Kridt
- Pastelkridt - Oliekridt - Oliepastel

Når der arbejdes med:

Blæk - Tusch - Sepia

gøres også rede for **redskabet**:

Pen - Rørpen - Fyldepen - Pensel

Arbejde med pensel benævnes også:

Lavering

Arbejde med blyant, kul og kridt kan være:

Stuperet

Underlaget er oftest papir, som kendes i talrige kvaliteter og farver. Type, farve og eventuelt vandmærke noteres. Der kan imidlertid også være tale om karton eller pap. Er papiret et løsrevet skitsebogsblad, anføres dette:

Skitsebogsblad

Af formuleringen skal det fremgå, om et materiale dominerer i forhold til andre, eller flere materialer er anvendt i lige mængde, ligesom der gøres rede for materiale og teknik på begge sider af et ark.

Eks.: Bly på riflet Van Gelder papir
Kul og farvet kridt på blå papir
Pen og tusch over bly

GRAFIK

Der findes adskillige grafiske teknikker, og det er definition nok at anføre den pågældende, f.eks.:

Træsnit (= Højtryk)

Xylografi

Linoleumssnit

Kobberstik (= Dybtryk)

Stålstik

Radering Kold-
nålsradering

Ætsning

Mezzotinte

Akvatinte

Litografi (= Fladtryk)

Farvelitografi

Serigrافي/Silketryk (= Skabelontryk)

Er de noget særligt at bemærke om papiret, f.eks. et vandmærke, eller påslået japanpapir, angives dette.

4.1 Materiale/teknik fortsat

FOTOGRAFI

er endnu så relativ ung en teknik og som kunstart endnu så ny som samlerobjekt for museerne, at der endnu ikke er skabt nogen tradition for registrering herhjemme.

Apparattyperne er mangfoldige, og det samme gælder **negativets** fremstilling og bearbejdelse, ligesom det **positive aftryk** kan optræde i mange former.

Der synes at være en tendens til at notere de atypiske processer, f.eks:

Solarisation - Fotografik - Tonline -
Polaroid-optagelse - Gummitryk - Af-
tryk på blå papir - Retoucheret

Det kan være uhyre vanskeligt at identificere den anvendte teknik. Blandt de direkte postitiver er det vigtigt ikke at forveksle:

Daguerreotypi med Vitrotypi

4.2 Mål

MALERIER

Opmåling af malerier sker bedst ved hjælp af en tommestok i træ som kan foldes sammen, af den type tømrere bruger. Båndmål giver ikke en tilstrækkelig sikker måling, og båndmål af stål kan være livsfarlige både for kunstværk og registrator.

Største mål i maleriets højde og bredde angives i centimeter, højden først

Traditionelt angives mål med en decimals nøjagtighed:

23,8 x 29,3 cm

Denne nøjagtighed er naturligvis mest påkrævet, når det drejer sig om små billeder, dvs. billeder hvis største mål er 150 cm.

Større malerier opspændt på blændramme giver sig

temmelig meget, når lærredets spænding justeres med hjørnekilerne, somme tider flere centimeter. En tilnærmet nøjagtighed med decimalerne ,0 og ,5 vil derfor være tilstrækkelig:

210,5 x 165 cm

Malerier opspændt på blændramme:

Blændrammens mål tages på bagsiden.

NB: Der har i forskellige lande til forskellige tider eksisteret visse standards for blændrammemål, f.eks. de såkaldte »franske blændrammemål«.

Malerier på træ eller metal:

Pladen måles. Er der store skævheder angives både det største og mindste mål:

25,4/22,3x38 cm

Malerier på lærred, pap, papir monteret på andet materiale:

Såvel malegrund (= underlag) som støttemateriale måles. Begge mål angives, det sidste i parentes:

Lærred på pap.
14,5x19,7 (16,2x20,3) cm

»Shaped canvas«:

måles som maleriet var »indskrevet« i fiktivt rektangel: der måles altså atter største mål i højde og bredde. I reglen anføres kun den klassisk kendte:

71x53. Oval

Indrammede malerier:

kan ikke altid måles korrekt. Målet tages da på forsidens inden for rammens kanter og noteres med blyant (i håbet om engang at skaffe det korrekte mål) med tilføjelsen lysmål:

80 x 135 cm (lysmål)

SKULPTUR

Ved opmåling benyttes enten tommestokken eller en fast målestok af træ, f.eks. af en meters længde, kombineret med et waterpas. Ved opmåling af

meget store skulpturer kan man desuden få brug for en lodsnor eller andet af samme funktion.

Største mål i skulpturens højde, bredde/længde og dybde angives i centimeter i nævnte orden

Man kan sige, at det er den fiktive rektangulære prisme figuren kan indskrives i, man måler. Hvad man vil kalde bredde eller dybde er ofte en skønssag. Nøjagtighed i målangivelsen som for malerier:

165x62x48,5 cm

Portræthoved og portrætbuste: kun højden angives:
H. 45,5 cm

Medaillon og medaille: diameteren måles og angives:
Diam. 58 cm

TEGNING

Opmåles med lineal, eventuelt en kantlineal, af en god moderne kvalitet (Linex).

Største mål af underlagets (= papiret) højde og bredde angives i millimeter, højden først
244x355 mm

Er der store skævheder i arkets højde eller bredde angives såvel største og mindste mål:
145/110x234 mm

Fylder tegningen kun en ganske ubetydelig del af arket kan man med rimelighed notere selve tegningens mål i parentes før arkets mål. På indrammede tegninger kan man være nødt til at nøjes med at tage lysmålet og angive dette som for malerier.

GRAFIK

Måles i millimeter, højden først, såvel pladerandens mål som arkets mål

FOTOGRAFI, se side 9

4.2 Mål fortsat

FOTOGRAFI

måles i millimeter, højden først

Er fotografiet opklæbet på originalkarton eller lignende, tilføjes dennes mål:

113x190 mm

på karton:

240x333 mm

5. Signatur/betegnelse (sted-ordlyd)

Signatur og betegnelse er begge dele kunstnerens egenhændige påskrifter på kunstværket - til forskel fra de mange andre påskrifter, der kan findes, som er udført af andre; der henvises til rubrikken 14. Påskrifter/stempler.

Selv når et kunstværk er uden signatur eller betegnelser udfyldes rubrikken for hermed at vise, at spørgsmålet er undersøgt.

Er kunstværket hverken signeret eller dateret skrives:
Ikke bet.

Er kunstværket ikke signeret, men på anden måde betegnet skrives:
Ikke sign.
Betegnet:

SIGNATURENS ORDLYD:

Kunstneren kan signere med sit fulde navn, et forkortet navn, initialer, sammenslyngede initialer, monogram. Ikke sjældent indgår en datering, årstal eller årstal og dato i signaturen.

Af hensyn til identifikationen er det ikke tilstrækkeligt at notere, at kunstværket er »signeret og dateret« som man somme tider nøjedes med i ældre tid.

Signaturen kan afskrives/aftagnes i facsimile i inventarprotokollen, mens man i maskinskrift på kortet, ligesom i trykte kataloger er nødt til at foretage en omskrivning, der giver et indtryk af en kompliceret signatur:

18 JTL 45

PCS (monogram)

Stavemåde og tegnsætning afskrives nøjagtigt.

Også stedsangivelse og dedikation kan være integreret i signaturen:

Til Edelfelt fra Krøyer Skagen -91.

SIGNATURENS PLACERING:

Placeringen angives omhyggeligt i forkortelse:

f.o.t.h. = foroven til højre

f.n.t.v. = forneden til venstre

f.n.m.: = forneden i midten

v.h.kant: = ved højre kant

l.v.kant: = langs venstre kant

på bagsiden:

på lærredets bagside:

på blændrammen:

Er signaturen ridset ind i den våde maling angives dette:

(indridset)

For **skulpturens** vedkommende er der talrige varianter, hvilket gør det sværere at forkorte. Højre og venstre er set fra beskuerens standpunkt.

Eks.: Midt bag på ryggen - På halsen - Under afskæringen - På v. skulderkant - Indskrift foran - I bunden - På soklen - På plinten

Der gøres rede for metode:
(hugget)-(slået)-(malet)

Signaturer på **tegninger** angives omtrent som for maleriers vedkommende. Signeres der med andet materiale end tegningens bemærkes det:

f.n.t.h. (med blæk):

Grafik er meget ofte signeret både i pladen og i hånden. Begge signaturer angives tillige med betegnelser:

I pladen: HH

I hånden lige under pladeranden:

HH 1957 E.T. 14/25

Fotografi signeres til tider, særlig af fagfotografer, som lever af portrætfotografering:

Fn.t.h.: Holt & Madsen

6.1 Ziratramme/sokkel/montering

Maleri

Ziratrammen kan i sig selv være et arbejde af høj kvalitet, eventuelt udført eller bearbejdet af kunstneren selv.

Ikke sjældent har en ramme eller sokkel fulgt kunstværket siden det blev til, og sådanne mærkes med kunstværkets inventarnummer. En kort karakteristik af rammen, materiale, eventuelt fabrikat anføres:

Sort profileret med guldlister inderst

Ibenholt

Damborg

Wils

Skåret af kunstneren

Og for skulpturens vedkommende:

Sort marmor

Profileret, bemalet fyrretræssokkel

Tegning

Den karton en tegning er monteret på har sjældent den store interesse, men montering af collage, indramning af pasteller samt ikke mindst skitsebøgers udstyr og fabrikat behandles som ovenfor.

Grafik og fotografi se side 10

6.1 Ziratramme/sokkel/montering fortsat

Grafik

Et grafisk blad kan være monteret som enkeltblad, men også være eller have været en del af en serie, udsendt samlet, eventuelt indbundet eller samlet i en mappe, endvidere have været illustration i en bog.

Fotografi

Er ofte klæbet på en original karton eller sat i passepartout, som beskrives.

6.2 Bruttomål

Er de mål et kunstværk inklusive ramme, sokkel eller montering har.

Bruttomål behøver ikke at tages slet så nøjagtigt som opmålingen af selve kunstværket, men de er nyttige at have noteret med henblik på udstilling (montre), magasinering og transport.

7. Tilstand/konservering

Kortfattede bemærkninger om et kunstværks tilstand, såvidt registrator kan bedømme den:

Skrab i lærredet - Ved erhvervelsen hul i lærred - Et hjørne slået af - Papiret flænget - Mangelfuld fiksering

Oplysningerne noteres i kronologisk orden med årstal, evt. dato for skade og konservering, og der henvises herfra til konserveringsrapporter:

1968: konserveret, rensat og retoucheret (rapport maj 1968)

1980: transportskade, hul i lærred

1980: lærred dubleret (rapport 30.04.1980)

8. Erhvervelse (måde-dato-fra)

Oplysningerne overføres fra inventariet, eventuelt i suppleret stand. De oftest forekommende **erhvervelsesmåder** er: køb, gave og arv. Desuden kan der være tale om bestilling, hvad er mest almindeligt, når det drejer sig om skulptur.

Det er på længere sigt væsentligt at få så mange præcise oplysninger med som muligt, særlig om sælgerens stilling, bopæl, hustrus pigenavn og årstal. Meget vidtgående oplysninger henvises til punkt 10: Proveniens/historie.

Sker købet på auktion noteres auktionsholderens navn, auktionens nummer og dato og genstandens katalog eller salgsnummer.

Eksempler på formulering:

Købt 1884 af kunstnerens enke Petrea, f. Fog (1823-87).

Købt 4.2.1957 af direktør Peter Olsen, Hoffmans Fabrikker, Holbæk.

Købt 1.3.1977 på Kunsthallens auktion nr. 784, kat.nr. 20.

Gave 4.7.1901 fra bager Mads Olsen, Næstved.

Gave 21.7.1957 fra Rønnenkamps legat. Arv 1968 efter frøken Ellen Hansen, Helsingør, modtaget februar 1969.

Bestilt 1968 på Charlottenborg-udstillingen, modtaget 1972.

Gave 1964 fra Ny Carlsbergfondet.

Købt 1964 med tilskud fra Ny Carlsbergfondet.

9. Registrator - dato

Navn (eventuelt initialer) samt dato for udført arbejde. Er der tale om en afskrift uden selvstændig redaktion eller større verifikationsarbejde, noteres

dette. Alle rettelser og tilføjelser signeres og dateres ligeledes.

Videregående registrering

10. Proveniens/historie

(= oprindelse og overleveringshistorie)

Tilblivelsen

Omstændigheder omkring tilblivelsen, bestillingens historie, bestillerens navn, stilling og årstal.

Tilføjelse til oplysningerne om erhvervelsen, f.eks. en redegørelse for slægtskabsforhold, kunstnerens forhold til museet, eller lignende.

Tidligere ejere/tidligere opholdssteder Oplysningerne noteres i kronologisk orden. I kortfattet form redegøres for eventuelle slægtskabsforhold og andre biografiske oplysninger.

Historie/Opholdssted efter erhvervelsen

Det kan være en skønssag, hvor ofte man finder det rimeligt at notere, at et maleri er flyttet (se også 1.4). Men udlånes et kunstværk i depositum, f.eks. til en offentlig institution, anføres her: dato for udlånet (transportdato), lånerens navn dvs. institutionens navn og den lokalitet, hvor kunstværket anbringes:

14.06.1980 udlånt til Statens Museumsnavn Nybrogade 2, Kbh., mødelokale nr. I.

Omplacering i forbindelse med udlån til udstillinger har kun betydning, og dermed interesse i kort tid. Derfor nøjes man som regel med at notere udstillingen som angivet næste rubrik.

Andre oplysninger om kunstværkets historie som *ikke* vedrører udstillinger og litteratur noteres her.

11. Udstillinger

Her anføres alle kendte udstillinger, også før erhvervelsen, i kronologisk orden. Notatet sker i skematisk form, men dog ikke så forkortet, at det bliver uforståeligt. Teksten i denne rubrik skal kunne bruges umiddelbart, f.eks. i forbindelse med en låneanmodning, hvor der meget ofte spørges om tidligere udstillinger.

Der kan være tale om flere typer af udstillinger: separatudstillinger, udstilling sammen med nogle få andre, som medlem af eller gæst på en kunstnergruppes udstilling, på en officiel udstilling, hvilket afspejles i notatet:

Wien 1882, kat.nr. 00.

Den Frie Udstilling, Den Frie Udstillings-Bygning, 1956, kat.nr. 00.

Kiel 1977, kat.nr. 00. (afb.)

»Corner«, Charlottenborg 1979, kat.nr. 00.

Det anføres også om kunstværket i kataloget er afbildet eller ikke.

Selv om der holdes eftersyn - altså en slags udstilling - i forbindelse med salg af kunstværket på en auktion, betragtes dette ikke normalt som »udstilling« selv om det måske er ulogisk. Auktioner nævnes under punkt 10. Proveniens/historie.

12. Litteratur

Der henvises til monografier (eventuelt med for-tegnelse), til oversigtsværker og til tidsskriftartikler. Eventuelt også til avisartikler.

Derimod henvises kun til udstillingskataloger, såfremt kunstværket **ikke** har været vist på den pågældende udstilling men omtales eller nævnes. Kataloget derfor må betragtes som omtale. Henvisninger uden forbehold betyder at kunstværket

er fyldigt omtalt. Er det blot nævnt skrives dette, ligesom det anføres om det er afbildet.

Bemærk også tegnsætningen i følgende eksempler:

E. Hannover: C. W. E. 1898, p.34. Fort.nr. 514 a. Afb. tvl. 98.

Erik Zahle: It.kunst i DK. 1934 (Kunst i Danmark) 1934, p. 45-46. Pl. 87.

H. Bramsen i: Politikens Kunsthistorie. IV.bd., 1974, p. 67 (nævnt).

J. Sthyr: Dansk grafik 1800-1910. 1949, p.199 (afb.).

M. Bodelsen i: Burl.Mag., juni 1957, p. 199-202.

13. Henvisninger

Her noteres:

Tidligere inventarnumre

Tidligere katalognumre (egne) efter katalogets trykår

Nuværende katalognumre (egne) efter katalogets trykår

Tidligere foto- eller negativnumre

Foto-optagelser med fotografens navn og dato

Henvisning til utrykte kilder uden for museet

Henvisning til museets/institutionens eget arkiv

etc.

14. Påskrifter/stempler

(på kunstværk og ziratramme/sokkel/montering) Kan sige meget om et kunstværks historie. Selvom tal og stempler ikke kan identificeres straks kan de få afgørende betydning senere, idet de kan være bevis f.eks. for et tidligere ejerforhold eller på at kunst-

værket har været vist på en bestemt udstilling (toldstempler).

Påskrifter, som ikke synes at hidrøre fra kunstneren selv, afskrives. Mærkater beskrives, og deres tekst afskrives.

Stempler beskrives, og deres tekst afskrives.

På ældre grafiske blade findes somme tider en lang titel og dedikation graveret i pladen. Det er en skønsag, om det er nødvendigt at foretage en afskrift eller notat under 3.1 Titel, 3.3 Beskrivelse eller 5.1 Signatur/betegnelse. Ellers kan teksten eventuelt afskrives her.

Dette afskriftarbejde kan erstattes med et registreringsfotografi.

15. Andre notater

Denne rubrik er beregnet til oplysninger, som ikke naturligt kan placeres i nogen af de øvrige.

Elisabeth Fabritius december 1981

Litteratur

Bente Skovgaard: Museum og kunstværk *Kunst og Museum* 6. årg. nr. 1, 1971, p. 4-9.

Bjarne Jørnæs: Kunst og arkitektur (Gads Fagleksikon) København 1976.

Philip von Schantz: De grafiske metoder København 1969.

Povl Eller: Historisk ikonografi (Dansk historisk fællesforenings håndbøger) København 1964.

Claus Grimm: Alte Bildrammen. Epochen-Typen-Material. München 1978.